

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Język polski
<i>Poziom:</i>	Poziom podstawowy
<i>Formy arkusza:</i>	EPOP-P1_P2-100, EPOP-P1_P2-300, EPOP-P1_P2-400
<i>Termin egzaminu:</i>	22 sierpnia 2023 r.

Uwaga.

Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne, spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024 ¹	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.

Zasady oceniania

2 pkt – trzy poprawne przyporządkowania pytań do akapitów.

1 pkt – dwa poprawne przyporządkowania pytań do akapitów.

0 pkt – jedno poprawne przyporządkowanie pytania do akapitu lub odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

1B, 4E, 7A

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – trafne podanie podobieństwa i różnicy między nauką a sztuką.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 sierpnia 2022 r. w sprawie wymagań egzaminacyjnych dla egzaminu maturalnego przeprowadzanego w roku szkolnym 2022/2023 i 2023/2024 (Dz.U. 2022 poz. 1698).

Przykładowe odpowiedzi

Podobieństwo:

- obecność prawidłowości
- elementy twórcze
- cechą i nauki, i sztuki jest porządkowanie (chaosu)
- źródłem nauki i sztuki jest ludzki umysł („znajdujemy je we własnych głowach”)
- swoboda doboru środków (w sztuce artystycznych, a w nauce np. hipotez badawczych)

Różnica:

- nauka polega na odkrywaniu prawidłowości, a sztuka na ich tworzeniu lub wykorzystywaniu zastanych
- w nauce działa się według reguł, a w sztuce często się je łamie
- nauka wiąże się z istniejącymi ograniczeniami, a sztuka z niemal nieograniczoną wolnością
- odkrywanie czegoś nowego w nauce wymaga wielkiego wysiłku, natomiast tworzenie czegoś nowego w sztuce jest czymś oczywistym

Zadanie 3.1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne podanie nazwiska autora oraz tytułu utworu.

0 pkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Uwagi.

- *Uznaje się odpowiedzi B. Prus, Prus, Aleksander Głowacki.*
- *Pomyłka w imieniu lub nazwisku autora skutkuje przyznaniem 0 pkt.*

Rozwiązanie

Bolesław Prus, *Lalka*

Zadanie 3.2. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte [...].
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

Zasady oceniania

2 pkt – rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie w odniesieniu do tekstu Anny Brożek i fragmentu *Lalki*.

1 pkt – rozstrzygnięcie i trafne uzasadnienie w odniesieniu do fragmentu *Lalki*.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub odpowiedź odnosząca się tylko do tekstu Anny Brożek albo brak odpowiedzi.

Uwagi.

- W przypadku błędu rzeczowego dotyczącego „Lalki” Bolesława Prusa przyznaje się 0 punktów.
- Jeżeli w odpowiedzi nie pojawi się nazwisko Anny Brożek, ale z treści wynika, że zdający odnosi się do tekstu [O przenikaniu się nauki i sztuki], wówczas uznaje się odpowiedź za poprawną.

Przykładowe odpowiedzi

- Postawa Geista jest zbieżna z postawą naukowca, opisaną w tekście Anny Brożek. Autorka zwraca uwagę na to, że praca naukowca polega na odkrywaniu i wyjaśnianiu zaobserwowanych zjawisk czy zależności. Z kolei Geist zbudował klatkowane cząstki ciał, wykorzystawszy znaną prawidłowość „chemiczną”, która „polega na zmianie budowy wewnętrznej materiałów”.
- Nie jest zbieżna. Naukowiec w tekście Anny Brożek skupia się na działalności naukowej – odkrywaniu i objaśnianiu reguł naukowych, natomiast Geist jest ukazany jako naukowiec popularyzujący naukę i swoje odkrycie (szczegółowo objaśnia Wokulskiemu istotę swojego odkrycia).
- Nie jest zbieżna. Dla Geista jego odkrycie jest tak proste, że pojąć je mógłby uczeń szkoły elementarnej, natomiast Łukasiewicz pisze, że praca naukowa jest czymś niesłychanie wymagającym.

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie w odniesieniu do definicji pojęcia *paradoks*.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna lub niepełna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Paradoksalność sformułowania polega na tym, że zawiera ono zaskakującą obserwację, wyrażoną w sposób sprzeczny wewnętrznie: czasem jedyną zasadą tworzenia sztuki jest łamanie wszelkich zasad. Zaskakuje to, że łamanie zasad jest zasadą.
- Paradoksalność sformułowania wynika z zastosowanej gry słownej, w której to samo słowo („reguła”) odnosi się i do sposobu działania artystów, i do dziedziny, którą się zajmują.

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; potrafi objąć ich [...] funkcję na tle całości; 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe i ich funkcje w tekście.

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

C

Zadanie 6. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens [...] wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi wyjaśnić ich [...] funkcję na tle całości; 1.4) [...] rozpoznaje zastosowane [...] środki językowe i ich funkcje w tekście.

Zasady oceniania

2 pkt – zaznaczenie trzech poprawnych określeń.

1 pkt – zaznaczenie dwóch poprawnych określeń.

0 pkt – zaznaczenie jednego poprawnego określenia, odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

ADE

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymaganie szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie trzech cech.

1 pkt – poprawne podanie dwóch cech.

0 pkt – poprawne podanie jednej cechy lub odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- obiektywizm (obiektywność wobec rzeczywistości)
- ustrukturyzowanie (uporządkowanie)
- spójność
- precyzja
- trwałość
- konkretność

- logika

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...] oraz wydzielonych przez siebie fragmentów [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym [...].

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

- Człowiek zaczął się posługiwać pojęciami abstrakcyjnymi i zadawać pytania dotyczące problemów wykraczających poza rzeczywistość rzeczy.
- Człowiek nabrał dystansu do przedmiotu poznania – poznanie stało się bardziej obiektywne.
- Człowiek dzięki zapisowi mógł wracać do postawionych hipotez i je weryfikować.

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie odpowiedzi ABC.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

ABC

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 3.4) rozpoznaje [...] funkcje tekstu (informatywną, poetycką, ekspresywną, impresywną [...]).

Zasady oceniania

1 pkt – odpowiedź poprawna.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

A

Zadanie 11. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe [...].

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne podanie dwóch sformułowań charakterystycznych dla stylu naukowego i dwóch sformułowań charakterystycznych dla stylu potocznego.

1 pkt – poprawne podanie dwóch sformułowań charakterystycznych dla stylu naukowego ALBO poprawne podanie dwóch sformułowań charakterystycznych dla stylu potocznego, ALBO poprawne podanie po jednym sformułowaniu charakterystycznym dla stylu naukowego i stylu potocznego.

0 pkt – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Styl naukowy:

- pismo alfabetyczne
- nie implikował
- tok argumentacji
- konstytutywny dla zachodniej kultury
- konstruowanie wyводу
- element subiektywny

Styl potoczny:

- niestrawny dla czytającego
- niestraszące są nam
- tekst skrojony na podobieństwo
- opornie śledzi się
- namacalna rzeczywistość
- ciężko się czyta

Zadanie 12. (0–3)

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym, dokonuje jego logicznego streszczenia.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.6) wykonuje różne działania na tekście cudzym ([...] streszcza [...]).

Zasady oceniania

- 3 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; adekwatny poziom uogólnienia; streszczenie logicznie spójne; właściwa liczba wyrazów.
- 2 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia LUB logicznej spójności streszczenia.
- 1 pkt – ze streszczenia wynika, jaki jest temat tekstu i co na ten temat powiedziano w tekście; ALE zaburzenia dotyczące poziomu uogólnienia ORAZ logicznej spójności streszczenia.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Autorka podejmuje rozważania na temat zmian w przekazywaniu informacji, które nastąpiły po upowszechnieniu pisma. Wymienia korzyści wynikające z rozpowszechnienia znajomości pisma i umiejętności posługiwania się nim, takie jak: możliwość poznawania świata, operowanie pojęciami abstrakcyjnymi, tworzenie właściwych argumentów, interpretacja tekstu i lepsze komunikowanie się. Twierdzi również, że dzisiaj wytworzyła się kultura piśmienna, bez której nie można byłoby funkcjonować w codziennym życiu. [60 wyrazów]

Zadanie 13. (0–50)

Temat 1. Czy porozumienie między ludźmi jest możliwe? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu *Wesela*, całego dramatu Stanisława Wyspiańskiego oraz do wybranego tekstu kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 1.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu, odniesieniem do całości utworu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu, odwołań do *Wesela* i do wybranego tekstu kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku *Wesela* i innych utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Temat 2. Młodość – wiara we własne możliwości czy lęk przed przyszłością? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu *Nocy i dni* Marii Dąbrowskiej oraz do wybranych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

Wskazówki do tematu nr 2.

- Teza musi być zgodna z poleceniem, fragmentem tekstu oraz z przywołanym tekstem kultury.
- Uzasadnienie powinno wynikać z interpretacji załączonego fragmentu i odwołań do wybranych tekstów kultury, a odwołania te muszą być funkcjonalne dla argumentacji, nie mogą być prostym streszczeniem.
- W przypadku utworów oznaczonych gwiazdką w podstawie programowej błąd rzeczowy może mieć charakter błędu kardynalnego.

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 2.2) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] akcja); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka [...]) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...] dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne i precyzyjne
		12	Uzasadnienie trafne i szczegółowe
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne
		4	Uzasadnienie częściowe
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyskała ocenę 0, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach. Jeśli praca składa się z mniej niż trzech zdań, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C. Jeśli praca nie zawiera stanowiska, egzaminator dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

Jeśli w kategorii A praca uzyskała ocenę 0, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż trzech zdań, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Jeśli praca nie zawiera stanowiska, egzaminator dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia dotyczące kryteriów**A. Sformułowanie stanowiska**

stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**. Adekwatność to odpowiedź na pytanie, czy stanowisko jest zgodne z poleceniem. Stanowisko może być zgodne, nie zgodne, zachować się w sposób ambiwalentny wobec polecenia. Sformułowanie stanowiska nie musi być zgodne z poleceniem. Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem.

B. Uzasadnienie stanowiska

Uzasadnienie nie musi być zgodne z poleceniem. Uzasadnienie jest:

- **pogłębione** to uzasadnienie, które zawiera logicznie powiązane argumenty;
- **trafne** zawiera logicznie powiązane argumenty.

Szerokość uzasadnienia oceniana jest ze względu na to, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest:

- **szerokie**, jeśli zdający trafił się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu;
- **wąskie**, jeśli zdający trafił się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego tekstu kultury);
- **częściowe**, jeżeli (a) nie wszystkie argumenty są niepoparte przykładami, lub (b) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

C. Poprawność rzeczową

oceniana jest ze względu na to, czy zdający uzasadnił swoje stanowisko. **Błąd kardynalny** to błąd interpretacyjny przywołany do dowodzenia.

D. Kompozycja oceniana jest ze względu na to, czy zdający Należy wziąć pod uwagę, czy

ocenianie rozwiązań

w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **godnością, współmiernością** stanowiska i problemu (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować się w sposób ambiwalentny wobec problemu).

Udana próba rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub

braku stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśl

niezwiązaną z poleceniem. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie** i czy jest **pogłębione**.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem. Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

Wypowiedź argumentacyjna, niezwiązana z poleceniem, lub rozwija myśl niezwiązaną z poleceniem.

przedstawienia stanowiska i uporządkowane (bez luk i zb

Kompozycja jest **funkcjonalna** i realizowanymi w tekście fur

E. Spójność lokalną ocenia sąsiedztwie zdaniami w akap

sobą ani logicznie, ani gram

F. Styl tekstu ocenia się ze

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachow
- wypowiedzi, sytuacji egz
- odstępstwa od stosown
- **częściowo stosowny**, j
- pojawiają się wyrazy i kc
- Mieszanie różnych styló
- **niestosowny**, jeśli wyc
- Styl wypracowania nie musi l

G. Poprawność językowa o

fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstruk

w jakim tekst jest pisany, np.

składniowe. Błędów logiczny

H. Poprawność zapisu ocer

tekstu) oraz ich **wagę** (błędy

interpunkcyjnej w zapisie słó

i klasyfikacja błędów interpur

iających je argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są logicznie oraz konsekwentnie

powtórzeń).

podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści

etorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim

naczone zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze

(potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku

/jnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne

wypowiedzi zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. w wypowiedzi

e z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

wiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

awiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

łny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

na z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu,

ona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub

znaje się za błędy stylistyczne.

z względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości

nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub

z o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego

h Jerzego Podrackiego.

Temat 3. Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 wyrazów.

(Wisława Szymborska, *Notatka*)

Wskazówki do tematu 3.

- Koncepcja interpretacyjna zdającego musi być widoczna w pracy, choć nie musi być wyrażona w formie tezy, może wynikać pośrednio z wywodu.
- Przywołany przez zdającego kontekst powinien być sfunkcjonalizowany (nawiązujący do tekstu i pogłębiający koncepcję interpretacyjną). Nie wystarczy samo wskazanie lub hasłowe odwołanie się do niego.
- Proste odczytanie (parafrazowanie, streszczanie) utworu nie jest jego interpretacją.

Wymagania egzaminacyjne 2023 i 2024	
Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	Zdający: 1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	Zdający: 1.2) określa problematykę utworu; 2.2) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera ([...] sytuacja liryczna [...]); 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty [...]; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	Zdający: 1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] ([...] interpretacja utworu literackiego [...]) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Kryteria oceny interpretacji utworu

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Utrata
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	15	Utrata
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Utrata
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Utrata
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyskała 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.
 Jeśli w kategorii A praca uzyskała 1, 2 lub 3 punkty, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Jeśli praca składa się z mniej niż 100 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.
 Pojawienie się rzeczowego błędów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Kryteria oceny stylu

C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierzające	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierzające
2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rażące
0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

Jeśli w kategorii A praca uzyskała 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyskała 1, 2 lub 3 punkty, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Jeśli praca składa się z mniej niż 100 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Objaśnienia dotyczące kryteriów

A. Koncepcja interpretacji (wyrażonym np. w postaci tezy, która jest **spójna**, a także czy zdający **Koncepcja może być:**

- **częściowo sprzeczna** z
- **całkowicie sprzeczna** z
- **spójna**, gdy obejmuje i
- **niespójna**, gdy jest fragm

Brak koncepcji to brak śladu np. streszczeniem. Koncepcja

B. Uzasadnienie interpretacji
Uzasadnienie może być:

- **trafne**, jeśli zawiera wyłączenie ze sfunkcjonalizowanej analizy
- **częściowo trafne**, jeśli został sformułowany przez
- **pogłębione**, jeśli znajduje filozoficznym, kulturowym
- **niepogłębione**, gdy zdający sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczowa o koncepcję interpretacyjną uwzględnia

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy interpretacyjnego przywołanie

D. Kompozycja jest oceniana gatunkiem wypowiedzi. Należy

oceny interpretacji utworu poetyckiego

efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (potezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

– **trafne**, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście.

– **nietrafne**, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.

– **całość** odszukane przez piszącego sensy utworu.

– **niecałość**, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensy cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania, czy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niecałość utworu).

– **niecałość** ukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy. Oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

powiązane z tekstem argumenty za odczytaniem sensu utworu. Argumenty muszą wynikać z tekstu, co znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.

- oprócz argumentów niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy – każdy jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- **trafne** – stwierdzenie nie tylko w tekście, ale także w kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym) – powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- **nietrafne** – wywołuje argumenty tylko z tekstu albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być

– **nietrafne** – oparte na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na ocenę za usterki, a nie błędy rzeczowe.

– **trafne** – świadczący o nieznanym (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu z zdającego.

– **nietrafne** – ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowanie tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy oraz akapity

niezbędne dla jasnego przed są logicznie oraz konsekwentna. Kompozycja jest **funkcjonalna** i realizowanymi w tekście funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia sąsiedztwie zdaniami w akapicie ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie.

F. Styl tekstu ocenia się ze względu na

Styl uznaje się za:

- **stosowny**, jeśli zachowuje się w wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, nie odstępstwa od stosowności
- **częściowo stosowny** jeśli w wypowiedzi pojawiają się elementy z innych stylów. Mieszanie różnych stylów
- **niestosowny**, jeśli wypowiedź nie jest zgodna z wypracowaniem nie

G. Poprawność językowa ocenia się pod względem fleksyjnym i stylistycznym.

Błąd stylistyczny to konstrukcja, która nie jest właściwa w jakim tekst jest pisany, np. błędy składniowe. Błędów logicznych

H. Poprawność zapisu ocenia się pod względem ortograficznym (błędy w zapisie słów) oraz ich **wagę** (błędy interpunkcyjnej w zapisie słów) i klasyfikacja błędów interpunkcyjnych

la koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów, a także czy wyodrębnione części i akapity są rządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści merytorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest

podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim naczyniu zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą (potok luźnych myśli, skojarzeń).

na **stosowność**.

zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku literackiego, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne

wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu, np. mieszanie i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka. Wypowiedź uznaje się za uzasadnioną, jeśli jest funkcjonalna.

Wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Wypowiedź jest zgodna z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

Wypowiedź jest ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych,

niezgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, np. nadmierne powtórzenia, nadmierne metafory, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub błędy stylistyczne.

Ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości wypowiedzi). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej z o wysokiej frekwencji. Ewentualne wątpliwości rozstrzygają ustalenia Rady Języka Polskiego z 2016 r. Jerzego Podrackiego.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW ORTOGRAFICZNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

Komisja Dydaktyczna Rady Języka Polskiego ustaliła, że podstawą podziału błędów ortograficznych na błędy rażące i błędy drugorzędne są reguły ortograficzne. Do błędów ortograficznych rażących zaliczono:

- błędy w zakresie pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż (w tym wyjątki od pisowni rz po spółgłoskach), ch-h;
- błędy w zakresie pisowni *nie* z różnymi częściami mowy;
- błędy pisowni zakończeń -ji, -ii, -i;
- błędy w pisowni wielką i małą literą (z wyjątkiem pisowni przymiotników dzierżawczych);
- błędy w zakresie pisowni cząstki -by z osobowymi formami czasownika;
- błędy w zapisie przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-;
- błędy w pisowni nosówek (ą, ę) oraz połączeń om, on, em, en.

Pozostałe odstępstwa od reguł ortograficznych, w tym m.in.: pisownię wyrazów przymikowych, dzielenie wyrazów przy przenoszeniu do nowej linii, pisownię zakończeń -ski, -cki, -dzki, -stwo, -wstwo; pisownię przedrostków z-, s-, ś-; pisownię -by z pozostałymi częściami mowy postanowiono traktować jako błędy drugorzędne.

USTALENIA DOTYCZĄCE BŁĘDÓW INTERPUNKCYJNYCH W PRACACH MATURALNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO

1. Rażące błędy interpunkcyjne:
 - a) postawienie jakiegokolwiek znaku interpunkcyjnego na początku wiersza
 - b) brak znaku interpunkcyjnego (głównie: kropki, wykrzyknika, pytajnika) na końcu wypowiedzenia pojedynczego lub złożonego
 - c) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym, w którym części składowe są połączone bezpośrednio (np. *On idzie do kina, ja zostaję w domu.*)
 - d) pominięcie przecinka w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie – przed spójnikiem (również z przymikiem), zaimkiem, a także przed częścią nadrzędną (np. *Idź tam, dokąd ci każą.*)
 - e) pominięcie przecinka przed imiesłowem zakończonym na -ąc, -szy
 - f) pominięcie pierwszego przecinka (lub obu) w wypowiedzeniu złożonym podrzędnie z częścią składową wplecioną (z tzw. zdaniem albo wyrażeniem wtrąconym) (np. *Auto, które oglądał, było za drogie.*)
 - g) w wypowiedzeniu złożonym współrzędnie – pominięcie przecinka przed spójnikami przeciwstawnymi, wynikowymi, synonimicznymi (czyli łącznymi), np. *ale, lecz, jednak, więc, dlatego, czyli, to jest, to znaczy*, a także postawienie przecinka przed spójnikami łącznymi, rozłącznymi, wyłączającymi, np. *i, oraz, albo, lub, ani, ni*. Te same przepisy obowiązują w wypowiedzeniu pojedynczym – między składnikami połączonymi spójnikami
 - h) pominięcie przecinka w zdaniu złożonym porównawczym (np. *Jest mądrzejszy, niż myślałam.*)
 - i) postawienie dwukropka, przecinka lub średnika po skrócie, po którym należy postawić kropkę, także po takim skrócie, po którym kropki się nie stawia

- j) brak kropki po skrócie, po którym należy ją postawić, lub postawienie kropki po skrócie, po którym jej się nie stawia
 - k) brak przecinka między jednorodzinnymi (równorzędnymi) składnikami (częściami zdania) szeregu, którego części składowe nie są połączone spójnikami, a także brak spójnika między składnikami powtórzonymi (np. *Kupiła w sklepie mąkę, cukier i inne produkty.*)
 - l) brak dwukropka przed przytoczeniem cudzych lub własnych słów
 - m) brak dwukropka przy wymienianiu tytułu dzieła, nazwy, terminu, jeżeli nie są one w tekście w inny sposób wyróżnione (np. kursywą lub cudzysłowem)
 - n) brak myślnika (otwierającego i zamykającego), ujmującego wyrazy lub wypowiedzenia wtrącone (*Uwaga: tę samą funkcję pełnią nawiasy albo przecinki*)
 - o) brak myślników (lub myślnika) wydzielających człony wtrącone w cytowany tekst oraz tekst odautorski w partiach dialogowych
 - p) brak cudzysłowu w tytułach publikacji, cytowanych wyrazach, zdaniach i wyrażeniach, jeżeli nie są one wyróżnione inaczej (np. kursywą).
2. Trzy błędy interpunkcyjne drugorzędne liczone są jako jeden błąd rażący.

INFORMACJA O ZASADACH OCENIANIA PRAC Z JĘZYKA POLSKIEGO UCZNIÓW ZE STWIERDZONYMI DYSFUNKCJAMI

W pracy maturalnej z języka polskiego autorstwa zdającego, u którego stwierdzono dysleksję i dysortografię, nie należy uwzględniać w ocenie następujących błędów:

- a) zmienionej kolejności liter w wyrazach,
- b) wstawionych dodatkowo liter w wyrazie, opuszczonych lub przestawionych liter,
- c) opuszczonego początku lub końca wyrazu,
- d) występowania w wyrazach głosek dźwięcznych zamiast bezdźwięcznych i odwrotnie,
- e) mylenia głosek „i” i „j”, głosek nosowych z końcówką fleksyjną, np.: *ę-em, ą-om*,
- f) mylenia przedrostków z przyimkami, np.: *pode szły*; błędnego zapisywania przyimków z rzeczownikami i przysłówkami, np.: *wklasie, zachwilę, napewno*,
- g) niewłaściwego zapisu spółgłosek miękkich, np.: *rosinie* zamiast *rośnie*, *skosiny* zamiast *skośny*,
- h) błędnego stosowania lub niestosowania znaków interpunkcyjnych.